

RUHUN SILASI HAC

Dr. Emine Gümüş Böke

İnancın pratiğe yansımaları olarak hac ibadeti, hem bireyi hem de toplumu psikolojik ve sosyolojik olarak huzura kavuşturmayı hedefler. Hac, ibadet boyutuyla Allah-kul ilişkisini güçlendirirken, hikmet boyutuyla da sosyal dayanışmayı beslemektedir. Hadislerde en faziletli ameller arasında anılan ve mümin kişinin hayatı üzerinde çok derin izler bırakan hac ibadetinin önemi, şüphesiz, Allah'ın buyruğu olmasından kaynaklanmaktadır. O'nun emrine boyun eğerek ve O'nun rızasını kazanmak gayesiyle yüce davete icabet eden Müslüman, beden sağlığı ve zenginlik nimetlerinin şükrünü yerine getirmiş olmanın huzurunu hisseder. Zira bu ibadeti, sağlığı müsait olanlar ve aynı zamanda maddi imkânı bulunanlar eda edebilirler. Allah'ın nimeti olarak saydığı sağlık ve zenginliği yine O'nun yolunda kullanmak insana bir iç huzuru ve mutluluk verir.

Hac, mali ve bedenî bir ibadet olduğu gibi, dünyevi ve uhrevi boyutları da olan bir ibadettir. O, bir taraftan maziye yapılmış ibretli bir yolculuk iken, diğer taraftan da geleceğe yapılacak yolculuk için çizilecek hikmetli bir yol haritasıdır. Hac mümine, İslam'ın muhteşem geçmişini hatırlatır. Güzel ahlakıyla ve faaliyetleriyle dünyayı aydınlatan Peygamberimiz (s.a.s.) ve güzide ashabının ve onlara en güzel şekilde tabi olan kutlu insanların yaptığı fedakârlıkları ve kahramanlıkları hatırlatır. Öte yandan Arafat vakfesi, insana ahiret hayatını, bütün ölümlerin dirilip beyaz kefenler içinde mahşerde toplanmasını hatırlatır. Mahşerde hesabı ve peşinden sevkıyatı bekler gibi hacılar da o gün güneşin batmasını ve ardından Müzdelife istikametinde hareket için emir verilmesini bekler, o heyecanı yaşar.

Hac, aslında manevi ve deruni bir tecrübedir. Çünkü diğer ibadetlerde olduğu gibi hac ibadetinde de aslanan, aklileştirme değil, içselleştirme vardır. Müslümanların maneviyatını kuvvetlendirip, morallerini takviye ederek onların izzet ve şerefini artıran, sorumluluk bilincini geliştiren en önemli ibadetlerden biridir. Diğer yönüyle hac, zorluklarıyla insanı sabra ve tahammüle alıştıırır, disiplin kazanmasına vesile olur. Müminin Rabb'i karşısında mütevazı kulluğunu açığa vurmasının en yoğun yaşandığı ortam hacdir. Çünkü giydiği ihram elbisesiyle bir yandan her türlü dünya lüks ve gösterişini dışladığını gösterirken bir yandan da Rabb'ine ne kadar muhtaç olduğunu her an hisseder.

Bir başka yönüyle hac; renk, dil, ırk, ülke, kültür, makam ve mevki farkı gözetmeksizin aynı amaç ve gayeleri taşıyan milyonlarca Müslümanı bir araya getirerek Müslümanlar arasındaki eşitlik ve kardeşlik bilincinin oluşmasına imkân veren evrensel bir olaydır. İslami bilinçlenmeye, imanın aksiyona geçirilmesine, manevi kirlilerden arınmaya, gönlü bütün safiyeti ile Yaradan'a açmaya vesile olur. Beş vakit namazda yöneldiğimiz Kâbe ile karşı karşıya gelmek, onun etrafında tavaf etmek, bizzat onu görerek namaz kılmak, insanın iç dünyasında büyük değişimlere ve gelişmelere vesile olur. İnsan, inanç kökleri ile olan bağlantısını âdeta soyuttan

somuta dönüştürerek kuvvetlendirir. Hz. İbrahim'den beri devam eden dinî anlayışla ilgili anılar tazelenir.

Hac insana hayatta yeni ve beyaz bir sayfa açma imkânı verir. Hacca giden kişi, Hz. Peygamber'in makbul bir hac yapan Müslümanın anasından doğmuş gibi günahlarından arınmış olacağına dair müjdesini fırsat bilerek birtakım kötü alışkanlıklarını, hatalı davranışlarını terk etme, bu konuda Allah'a söz verme ve hayatını yeniden şekillendirme imkânına da sahip olur. "Usulünce yapılan haccın karşılığı cennetten başkası değildir." (Müslim, Hac, 437.) hadisi de Müslüman için önemli bir mesajdır.

Hepimiz hacca, biraz da ruh ve duygularımızın kirlenmiş olduğu düşüncesiyle gider ve o güne kadar tanımadığımız farklı bir kapıdan, ayrı bir mana âlemine açılıyor gibi yola revan olur ve ulu dağların mehabeti içinde gözümüzü, gönlümüzü dolduran bunca İslam alâmeti karşısında, daha yolda iken Kâbe ve haccetme ruhunun perde perde sıcak ve derin esintilerini duymaya başlarız. Bu kutsi yolculuk ve yol düşüncesi, her zaman his dünyamıza öyle bir duyuş ve bir sezış kabiliyeti bahşeder ki; âdetâ kendimizi Rabb'imizin huzurundaymışız gibi hep tedbirlî ve temkinli hissederiz.

Kâbe'nin hepimizde ürperti hasıl eden, gönüllerimize sinmiş olanca büyüklüğü ve derinliğinin yanında bizi büyüleyen bir tarafı vardır. Hemen herkes onun harimine sığınır sığınmaz, zaten ruhlarında var olan his ve düşünce enginliğinde daha bir derinleşerek Kâbe'ye kavuşmanın büyük mutluluğu ve şükrü içinde Rabb'ine el açarak gözyaşları ile istiğfarda bulunur.

Kâbe'deki bu derinlik ve bu zenginlik sayesinde oradaki hemen her şey, diğer zamanlarda olduğunun üstünde hac duygusuyla renklenince bir başka ihtişamlı insanın ruhunu etkiler. Orada saat ve dakikalar o kadar anlamlıdır ki, mutlaka her anı iyi değerlendirmek gerekir. Rahman'ın misafiri olan hacı, yüzünü Kâbe'ye çevirirken gönlünü de Allah'tan başka her şeyden çevirerek ihlasla af için Rabb'ine nihai başvurusunu burada yapar. Burası affedilmeden ayrılmama noktasıdır. Hakk'a yürüyen hacıyı bekleyen bir de "Arafat" vardır. Arafat'ın öyle bir nuraniliği ve orada yaşanan zamanın öyle bir derinliği vardır ki, orada bir kere bulunma bahtiyarlığına ermiş bir ruh, uhrevileşip bize varlığımızın gayesini hatırlatır. Arafat'ta insan, duanın, yakarışın, iç çekiş ve iç döküşün en samimilerine şahit olur. Arafat, bir yandan insanın dünyaya ayak basışını diğer yandan ise kıyamette Allah'ın huzurunda bekleyişini hatırlatan bir Arasat meydanıdır. Sabahtan akşama kadar heyecanla, korku ve ümit arası bir bekleyiştir. O, müminin, Rabbi'nin huzurunda imanla, sebatla, umutla gerçekleştirdiği bilinçli bir duruştur. Dilleri, ırkları, tenleri, renkleri, kültürleri ve coğrafyaları farklı olmasına rağmen, inançları, duyguları, dertleri, dilekleri ve duaları aynı olan milyonların yürekleri ve yanık yakarışları vardır bu duruşta. Hakk'ın rahmetinin sağanak sağanak gönüllere boşaldığı arife gününde dünyaya ait her şeyden sıyrılarak affolunacağını uman Müslüman bu bir tek günü, senelerin varidatını elde edebilecek şekilde değerlendirir.

Şunu belirtelim ki hac, ruhun Allah'a yükselişini temsil ettiğinden, Kâbe hedef değil, belki sonsuzluğa ve bu manevi atmosfere geçişin başlangıcıdır. Mabuduna yaklaşan

ruhlar inanılmaz, erişilmez lezzetler yaşar. Dünyada, Kâbe ve çevresi kadar cazip bir başka yer göstermek mümkün değildir. İnsan, onun hariminde her zaman muhteşem bir güzelliğe şahit olur. Bu semavi yolculuk vesilesiyle insan hayatında yeni bir sayfa açılır.

[Geri](#)